

Doc. dr. Nerijus Milerius

Vilniaus universiteto
Filosofijos fakultetas
Filosofijos katedra
El. paštas: nerijus_miler@yahoo.com

BE-PRASMYBĖ KAIP KASDIENYBĖS FILOSOFIJOS SĄLYGA

Klausimas apie prasmę lyg ir numato opoziciją tarp dviejų priešingų nuostatų. Viena vertus, fiksuotos prasmės struktūros analizuojamos, net nekeliant klausimo apie prasmės egzistavimo pagrindus. Antra vertus, suabejojama „gyvenimo prasme“ ir pradedama kalbėti apie „tuštumą“ ir „bedugnę“ kaip apie prasmingo gyvenimo pagrindų prarastį.

Tačiau tarp šių dviejų kraštutinių polių egzistuoja ir daugybė labiau niuansuotų pozicijų. Jei būtų įmanomos tik kraštutinės pozicijos, negalėtų egzistuoti ir kritinė kasdienybės analizė. Tiesa, įvairios kasdienybės teorijos taip pat aprašinėja fiksuotas ir stabilias kasdienių veiksmų struktūras ar stabilius kasdienių praktikų tinklus. Tačiau tam, kad atsirastų pati kritinės refleksijos galimybė, būtinas trūkis kasdienių veiksmų struktūroje ar pauzė kasdienėse praktikose. Tokį sąryšį tarp beprasmybės ir kasdienybės refleksijos galimybės pakankamai tiksliai yra nusakęs anglų teoretikas A. Giddensas. Pasak jo, kasdienybėje fundamentalūs klausimai apie tapatybę, laiką, erdvę niekada nekyla, nes į šiuos klausimus „atsako“ pats gyvenimas. Ir tik tada, kada sutrinka kasdienė tvarka, imama klausti apie tapatybę, laiką ir erdvę – apie gyvenimo pagrindus. Galima pridurti – tik tada, kada sutrinka kasdienio gyvenimo tvarka, atsiranda galimybė pažvelgti ir į tą blokuojantį kasdienybės mechanizmą, kuris naikina bet kokias prielaidas egzistenciniams klausimams atsirasti.

Būtina pažymėti, kad pats trūkis kasdienių veiksmų struktūroje ar pauzė kasdienėse praktikose skirtingų teoretikų yra suprantami nevienodai. Visiems gerai žinoma egzistencialistinė nuostata, pasak kurios trūkis kasdienybėje „ištinka“ kaip ribinė situacija, kurios žmogus negali iššaukti ar kontroliuoti. Antra vertus, didžioji dalis kitų kasdienybės teorijų laikosi kitos, pavadinkime, metodinės, nuostatos, pagal kurią pauzė kasdienėse praktikose sukuria pati kritinė refleksija.